

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 krajc. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovški cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“. Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

V Ljubljani 2. septembra.

Črez malo dnij, v ponedeljek 7. septembra, imamo v Ljubljani volitev deželnega poslanca. Slovenci smo se enkrat pod zastavo izključivo narodnega značaja zedinili in naš kandidat je dr. Moše, vseskozi čestit mož, kateremu niti protivniki slovenskega naroda polnega spoštovanja odrekati ne morejo. Na nas vseh Slovencev, na vseh neodvisnih elementih v Ljubljani je torej, da vse svoje moči napnemo, da zmaga dr. Moše kot kandidat domačinov, meščanov in sploh neodvisnih volilcev, ne pa dr. Schrey kot kandidat cesarskih penzionistov, birokratov in nemških naseljencev. In ako bode vsak zaveden volilec in sploh vsak Slovenec v Ljubljani to storil, kar ima patriotsko dolžnost storiti pri tako važnem političnem činu, kakor bi bila narodna zmaga v Ljubljani za Slovence, ne samo tukajšnje ampak sploh za ves narod, — mi sigurno zmagamo. Žalibog, da tega za zmago potrebnega prepričanja možne sigurnosti še vse premalo nahajamo. Peguma vidimo premalo, eneržije dozda premalo pri posameznih volilcih, kateri bi morali na druge delovati. To se mora v teh dneh na boljše obrniti, živa agitacija začeti, od tega je vse odvisno!

Mi Slovenci imamo res težek položaj. V mnogih volitvah se je nemškutarska disciplina utrdila, — mi Slovenci smo se pa (posebno v vsakoletnih občinskih volitvah) na strani držali in v svoji pasivnosti terču izgubljali. Sosebno cesarski uradniki so postali močna skupna garda proti nam. Vse to spoznamo, a vse to nas vendar ne bi smelo odstrašiti, temuč naše prizadevanje podvojiti, da se vendar enkrat zopet možko

na noge postavimo, da se vendar enkrat začnemo po moževsko in z vsemi močmi za to potegovati, da v svoji hiši svoji gospodarji postanemo, a ne leno ali obupano iz kota gledamo, kako se tujec razširja in čedalje več naših tal prilastuje. Mi smo, ako se ohrabrimo močnejši nego sami mislimo. Ako volilni zapisnik pregledujemo, vendar je v njem večina domačinov, ki so ali že odločni prijatelji svojega roda in svoje domovine, ali pa bi se pridobiti dali. Za to pa bi bilo treba organiziranega dela, in kolikor največ se še v teh dneh za našega kandidata delati da, naj nobeden domačin, volilec ali nevolilec ne opusti.

Narodna zmaga v središči Slovenije bi imela velikansk in oživlajoč upliv na vse narodno gibanje. In baš zaradi tega, ker smo se Slovenci, liberalni in konservativni zedinili pod prvo zastavo slovenskega naroda, — imela bi ta zmaga dobre posledice v našem notranjem političnem življenju. Kateri domoljub to, — česar resnica je menda očitvidca — premisli, ali ne bode vsega storil, kar je koli v njegovi moči, da zmaga slovenski kandidat?

Tudi imamo tu dosti dvomežev in omeovalcev, ki se obotavljajo in pravijo: „Kaj čemo, saj ne moremo zmagati, čemu se bomo napenjali, vlada ima s svojimi uradniki, ki morajo voliti iti, kakor ona ukaže, preveč moči itd.“ Taki narodnjaki so škodljivi, ker še drugim korajžo in veselje do dela jemljó, namesto da bi jim prigovarjali in pogum dajali. In le tem malosrčnikom naj bode na srce položeno, da je sveta dolžnost vsacega, kdor koli si prideva priimek rodoljuba in narodnjaka, delati za slovenskega kandidata tudi ko bi se ma-

tematično naprej vedelo, da ne zmagamo, kar se pa zdaj nikakor ne more vedeti, da niti ne kot verjetnejše proglasiti. Mi moramo gledati, da je tudi naša manjšina zdalna, ko bi večine ne imeli.

Le mi vzgled vzemimo si na Nemcih samih, na pr. kako oni volijo na Češkem po mestih, kjer so v manjšini. Bogve koliko volitev so že v Pragi imeli. Nemci so v manjšini, vedo da zmagati ne moreje nikoli, ali vselej gredo vsi voliti, samo da dokažejo, da so in koliko jih je. Vsi nemški listi jih hvalijo zato, rekši da je potrebno svojo minoriteto konstatirati. In čem večja je manjšina, tem lepše za stranko. Tako tudi mi Slovenci v Ljubljani. Če se prav ponesreči, da ne zmagamo še zdaj, vsaj pokazati moramo, da nas je nekaj, da nam Nemci in nemškutarji še niso vsega poseli. Tudi zdalna manjši na bode za kasnejše volitve in za vse naše slovensko postopanje dala nam merilo in oživlajočo izpodbujo, ako bode velika.

Vendar, kakor rečeno, zdaj nam je treba v borbo iti z vsem upanjem, da zmagamo, ker le to upanje nam more dati ono žilavo delavnost, ono nepopustljivo eneržijo, s katero zares v Ljubljani zmagamo, ako se vsi dela lotimo.

Politični razgled.

Notranje dežele

V Ljubljani 2. septembra.

Graški škof Zwerger opominja v svojem organu „G. V.“ duhovnike, naj ne prosijo podpore iz državnega fonda; pa duhovniki se za ta svet ne bodo dosti brigali in kakor lani tudi letos radi segali po „Stre-mayrjevih groših.“

Listek.

Kantorčica.

Roman s pogorskega zakotja.

(Češko spisala Karlina Světla; poslovenil Franjo Tomšič.)

(Dalje.)

„Ne bom ga dosta vprašala, se li hoče ali neče dati premeriti,“ določevala je prestrašena mati. „Mora! Ako mu boš hotela z ljubezni do boga in svojega bližnjega pomagati, Enefa, naj ti bo hvaležen do smrti in naj voljno dela vse, kar boš od njega zahtevala. Drugače bi si pač ne zaslužil, da bi mu bilo katerikrat boljše. Se ve da ne vem kako bo šlo s tem merjenjem, ko bode zopet odšel.“

Ko se je pa Otik rotal, da se dá od Enefe „meriti“, če hoče trikrat na dan, ako vidi da je treba, ter da ne pojde poprej v Prago, predno ne pride do svoje mere, po-

miril je mater zopet. A Enefa ga je prosto-dušno zagotavljala, da ga večkrat ne sme meriti nego prvi petek novega meseca in da se mu za tega delj na deželi nij treba zadržavati; vsak bogaboječ človek, kateri veruje, da bode to kar dela, pomagalo, sme ga pré po njej meriti. Le prvič je treba k temu „pomagača.“

Na to je zopet omolknila; obraz njen je bil važen in resen, ter je zložila niti, s katerimi ga je merila, vsako na tri kosce pretrgala, vzela od vsake niti en košček ter zakopala dva prva na vrtu pod drevesom, druga dva vrgla v ogenj, in tretja dva koščka je moral gospod doktor v vodi izpiti. Ko bi bili mogli Pražanje videti njegov po-božni obraz! Kaj bi bil rekel, ko bi mu bil kdo pri njegovem odhodu iz Prage prorokoval, s kako slastjo bode požrl nit, katero mu bo kmetska mojškra, sestra snažitelja njegovih črevljev, v vodo zamešala!?

Da, pil je s pravim tekom, saj mu je

zraven držala steklenico Enefa, kakor bol-nemu otroku, prigovarjaje mu nežno:

„Piješ pijačico,
Ki jo pil je sv. Jan,
Ko je to silo premagal.
Daj bog večni,
Da bi tudi ti bolezen premagal.“

Mrakotova pa nij imela miru; Enefino prigovarjenje je nij potolažilo, ko je pravila, da s sinom nij tako hudo, kakor si to ona slika — zmirom je še gledala nanj s zasolzenimi očmi.

„Le premisli, ljuba, zlata deklica,“ prosila je deklico, „ali bi moj sin ne mogel zraven merjenja delati še kaj družega, da bi se ga bolezen ne prijel.“

Enefa je položila prst na čelo, dolgo in ostro premišljevala. Kako jej je to lepo pristovalo!

„Ne vem družega,“ rekla je končno, „nego to, da bi ponavljal, kadekoli opazi novi mesec:

Češki listi začenjajo razglašati adrese do cesarja, katere sklepajo okrajni, mestni in drugi zastopi. Vidi se, da bodo vsi češki zastopi cesarju adrese oddali. Mogoče, da ta demonstracija ne ostane brez uspeha. V najvišjih krogih uže davno spoznavajo, kakšne namene ima ona politična stranka, ki se dela, kakor da bi edino ona imela obvarovati Avstrijo, ki pa ne samo z enim očesom škili v Prusijo, nego se z obema nogama pripravlja, da skoči v velikonemški prusaški tabor.

Bukovina je bila 7. maja 1775 z Avstrijo združena. V prihodnjem letu se ima ta dan slovesno obhajati. Pa uže zdaj se začnejo priprave delati. Župan v Černoviču razglša oklic, da se naj nabirajo darovi za spominek, ki bi se postavil v glavnem mestu.

Vnanje države.

Glede na otvorenje *ruske* cerkve v Pragi piše „Ruski mir“: „Češki položaj je po razglašenju dogme o papeževi nezmotnosti bil težaven. Nemškimi starokatolikom se niso hoteli pridružiti, ker se le-ti od protestantov malo razločujejo. Nastopili so raji pot, katerega so jim njihovi husitski predniki in Jurij Podebradski zaznamovali in ki je enak s približanjem do grške nezedinjene cerkve. A ničesar se v tem smislu nij dalo početi, dokler nij bil znan ritus, ker v Pragi nij bilo ruske cerkve.“ Mi zabilježimo ta glas ruskega časnika, da si je iz njega razvidno, kako malo i nekateri ruski listi poznajo razmere svojih slovanskih sorodnikov.

Rumunska straža na ogerski meji je nedavno zakrivila prelom mejne državne meje. Neki Valesko, ki je komandant mejne straže je kot rumunsko posestvo posedel neki uže na Ogerskem ležeči vrt. Ogri so se v bran postavili, rumunska straža pa je nanje streljala in štiri može odpeljala. Vsled tega je avstro-ogerska vlada pri rumunski protestovala, in zdaj se je posebna mejna komisija postavila, da ureduje vse mejne prepire.

Na **Španjskem** so vsak dan bitke mej republikanci in karlisti. Glavni boj se suče okolo mesta Puycerda, katero je od karlistov oblegano, pa se krepko brani. General Zavala je 29. avg. 6 karlističnih bataljonov v beg pogнал, pri čem so karlisti dosti mrtvih in ranjenih izgubili. Poroča se, da so karlisti svoje mrtve sežgali. V noči 30. avgusta so napadali mesto in po dnevi svoje napade ponavljali, pa so bili odgnani. Mestne gospe so stale na zidovji in pomagale popravlјati, kjer se je rušil zid. Vendar se mesto samo ne bodo moglo dolgo držati, če ne pride pomoč od republikanske armade. Republikam manjka pravega energičnega vojskovodje.

Dopisi.

Iz Žavca 31. avg. [Izv. dop.] Die studierende Jugend ist der lebensfrische Ausdruck des Zeitgeistes,“ govoril je slavni profesor Fister v viharinih dnevih narodne spomladi 1848. leta učeči se mladini, v kateri je kaj lepo odmeval tedajni časovni duh s svojimi ideali. In pokazalo se je tedaj, kakor 60 let poprej v veliki francoski revoluciji, da je studenstvo neprecenljiv kvas, da ono mladostnim ognjem osvetljeva vprašanja časa, le da ono neguje plam čiste navdušenosti, brez katere se noben ideal ne uvede v življenje. Tje v hramove modrice ne zahajajo zastonj glasovi množ, ki se kot narodovi proroki iz mase vzdigujejo za maso delujoči; oznanovatelji novih idej najdejo tam odmev glasán na šolskih klopih in plat — zvona, ki se je začel biti po naših okrajinah po posameznih požrtvovalnih, možeh vzbudil je sprvlje mladino. Kdor naše gimnazije pozna, vedel bode, da se na vseh prav z železno roko ljubezen do naroda v mladini zatrti hoče, vedel bode, da naša mladež prav malo zagovornikov nahaja v slovenskem učiteljstvu srednjih šol proti terorizmu, ki se rodi v kaki c. kr. glavi; vedel bode pa tudi ceniti korak celjskih dijakov, katerega so napravili dne 30 avg. v našem turgu. So ljudje ki ostro obsojujejo ljubezen do slovenske domovine v naših dijakih, ker ta ljubezen dejanja išče; oni hoté, da stoprv do delan mož stopi pred svet; sliši se iz njih ust tolikokrat, da je treba dijaku samo piflati se. A zastonj silite mladeniču indiferentizem, če njegov uzor zmaguje ali če se žali! Njegovo srce tudi sočuti in duševno sodeluje o bojih časovnih velicah vprašanj in gotovo je, da „früh tüt sich, was ein Meister werden will.“ Nij škode iz tega, nauki se ne zanemarjajo in osobito tedaj ne, če dijak gimnazije na tak način in v počitnicah stopi v dejansko delo, kakor celjski in njihovi drugovi iz drugih gimnazij včeraj. Fantje so navdušeni za Slovanstvo, njihova ljubezen do domovine je kristalno čista, ali tudi pogumni so, kakor niso bili njihovi predniki.

Kaj lepa svečanost je bila včeraj v Žavcu. Še nij treba klicati po popu, da se slovenski narod dene v „poslednje olje,“ do-

kler je mladež taka. Ali je bilo to živahno, dela-veselo gibanje mej temi mladimi sokolovi gimnazij. Ali so krepko odmevali glasovi iz navdušenih prs, in pala je lepa beseda, spodbujajoča kolege k ljubezni do slovenske domovine! Veselica je bila prav lepa, načrt mnogobrojen, dobro izvršen. Začeli so izvrševati načrt ob 3 1/2 ure in ga dovršili v pozni noči. Igrale so se dve igri, mej njima „Ona me ljubi,“ igra s teškimi nalogami, igralo se je izvrstno. Gospodične igralke niso bile samo lepe, nego tudi pridne v igranju. Deklamoval je eden mladih gospodov elegantno. Ljudij je bilo nad 500. Videli smo goste iz Celja, iz Laškega trga, videli dosta vsučelčnikov in mlajših doktorjev, ali cesar nijmo videli, bili so iz gornje Savine rodoljubi. Narodna svečanost kakor je ta bila, zaslužila je več paznosti od strani zaradi svojih domoljubja slovečih savinskih tržanov. Videli tudi nijmo domorodcev, ki svoje gorostasno slovensko domoljubje ala „brežke volitve“ javljajo, ki nimajo domovine, katerim je le „papa“ v Rimu vse. A še veselilo nas je, da nobenega teh nij bilo, bilo nam je še predobro v spominu brežko izdajalstvo, ne vem, če bi napitnic ne vsplavalo, ki bi malko stigmatizirale oni nevredni čin. Prost zrak, ki okolo dijaštva veje, malo je preojster za vaš podagra, črna garda, in preziranje, ki bi vam bilo od naših slovenskih mladeničev, bi vam bilo pokazalo, da nijste tako jako utrjeni v ljudstvu in vam krasno dokazalo resnico, da vam nij dolgo protinarodno rovanje, ker brez učeče se mladeži nemate veselih barv o vaših prav srčno turobnih in žalostnih težnjah. Vsi ti dijaci, ki uže kažejo čvrst pogum, krepko stoje za vodilom: narod, omika, sloboda!

S—c.

Iz Kamnika 30. avg. [Izv. dop.] Nedeljska veselica v čitalnici, katere se je udeležilo razen skoro vseh društvenikov tudi več neudov, bila je v vsacem oziru prijetna. Vse točke programa izvrševale so se prav dobro na občno pohvalo občinstva, posebno pa igra, katera bi sicer sama na sebi kot salonska ne bila tako zanimala naše kroge, ko bi ne bila gospodična Cecilija Podkrajškova z izvrstnim svojim igranjem tako iznenadila nas. Da bi jo dalje hvalil, bilo bi nepotrebno, ker predobro je znana izvrstna

„Daj bog ti dober večer, mesiček, denes te vidim z dvema rogovima; in prosim te, da bi me moje telo ne bolelo, dokler te ne zagledam v treh rogeh.“

„Ker pa mesec nema nikoli trih rogov, nego le dva, mora tedaj človeka, ki ga takole kliče, pri dobrem zdravju pustiti.“

„V tebi je združena vsa modrost in um vseh treh hčerá Krokovič,“ je vskliknil Otik, očaran od neznosti, ki mu je svetovala, mesec goljufati.

„Kake pa so to ženske?“ vprašala ga je mati resno.

„Nikar se ne ustrašite,“ smijal se je je Otik; „ne hodijo v Pragi po „Prekopih“, vse tri uže leže več nego tisoč let v grobu.“

„To bode pa uže resnica,“ odkimala je mati z glavo; „tak človek, kakor ti, se bo uže na mrtve spominjal!“

„Da to je resnica,“ pomagala je Enefa doktorju; „te so uže davno mrtve. Brala sem o njih v kroniki.“

„Kaj so pa na tem svetu počenjale, da

so spisali kroniko o njih?“ povpraševala je Mrakotova z naglo probujeno radovednostjo.

„Ena je poznala vse rastline, zdravila in zarekovala vse bolezni; druga je odkrivala skrivne reči ter poznala vse duhove in tretja je bila slavna prorokinja in zraven tega je gospodarila nad češkim narodom,“ pedučeval je Otik svojo mater.

„A mene pripravnate tem duhovnicam in prorokirjam?“ odzvala se je Enefa bojazljivo.

„Z vso pravico.“

„Naš deček je trdil, da se nam boste smijali; zdaj uže začenjate?“ dodala je in oko njeno je žalostno ostalo na njem.

„Le nesramnež bi se ti mogel smijati!“ rekel je Otik s tako resničnim naglasom, da bi bil gotovo tudi dedčeka prepričal.

„Sam bi zaslužil zasmehovan biti, ko bi se tebi smijal,“ pristavila je še Mrakotova.

„Saj sem vedela, da to ne bode res; vaša mati mi to lahko spriča,“ zagovarjala je Enefa svoj sum. „Rekla sem mu takoj, zakaj

bi se ljudem posmehoval, na katerih nič slabega ne vidi? Ker smo priprosti, nepremožni? To pri vas ne velja, pri vas nij nihče priprost, enako čestite ubožne in bogate, ker nijste le učenjak, ki se spozna v vseh rečeh na svetu in s svojim duhom vse preseže, ampak tudi naslednik gospodov, prijatelj ljudstva in zagovornik čednosti, kateremu je ljudska blagost še pred vednostmi.“

In Enefa je obrnila pohlevno in navdušeno oči k njemu, ter se mu zopet tako skrivno in blaženo zasmijala, kakor ko je doktorja srečala denes rano v smrečji, ko je šla k deseti maši; položivši roko na srce se je zopet tako spoštljivo priklonila, če ravno je zdaj uže vedela, da nij nikak sosednji duhovnik.

Predno je mogel Otik odgovoriti, zginila je mej vrati, spremljevana od njegove matere. Ostal je sam . . .

Doktor je imel čuden večer, še čudnejšo pa noč. Očesa niti stisnil nij, a vendar mu

igralka dramskega društva vsemu omikanejšemu občinstvu. Hvalo jej izrekamo tu očitno v imenu odbora za njeno prijazno pripomoč k dobremu vspehu veselice. Tudi gospa Milohnoja in gg. igralci pripomogli so vsi po svoji moči, da se je igra izvršila prav gladko.

Povem naj še tudi o razsvetljavi našega mesta. Svetilnice, katerih je majhno število, — skoro se od ene do druge ne vidi — so le malo kedaj „svetilnice“ ker so vedno temne, razen če jih luna razsvetli. Pa v suhem in dobrem vremenu še potrpiamo brez njih; a kadar dežuje kakor bi iz škafal in je temno, da bi kmalu dalje s preklo mahnil kakor pa videl, ta čas je to kaj neprijetno, ker bati se je vedno, da bi človek ne zadel ob kamen in padel na zobe ali pa da bi dva prav po prijateljsko skupaj trčila z glavama.

Pretečeni pondeljek je sijala luna in svetilnice so se — prižgale, v soboto pa in prejšnji dan mej tednom je grozno deževalo in niti ena svetilnica nij se svojo slabo lučjo razsvetljevala luž in kamnja, da bi se jih bilo mogoče ogibati. Pa čemu so torej svetilnice vprašamo, so-li morda zá parado, da jih tujec po dnevi vidi? Želeti bi bilo, da kak odbornik predlaga pri seji občinskega odbora naj se reši omenjeno vprašanje.

Iz Žužemberka na Dolenjskem. [Izv. dop.] Sledeče vrstice naj kažejo, kako zelo je ješčje naše ljudstvo podvrženo stari veri na vraže in coprnije. — Sploh je mej narodom védeče, da se v „črni“ ali peti šoli uči točo delati; a da se ta šaljivi pregovor tako zvesto po besedah razklada, to mi je čisto novo. V izgled naj služi sledeče: „24. avg. je pribrula grozna toča; naredila je na polji kakor i po vinogradih neizmerno škodo — in vse to naredili so — čujte — študentje, kateri so sedaj na počitnicah. — Da bi bili g. fajmošter na ta dan doma, stavili bi bili točo kmalu, ker so pa bili ravno v Št. Vidu na „sv.“ birmi jim tega nij bilo mogoče storiti.“ Tako se čuje po Žužemberski dolini govoriti, in skoro bode nevarno se kmetu pokazati, kajti povsod uže dijaka sivo gledajo rekoč: Ti si nam točo naredil, polje in vino uničil, ti si s hudičem v zvezi zadeti te mora gotova kazen. — Kdaj predragi kmetič te bo pač obsijal žarek razsvetljenja kateri te uči prav preu-

nij bil čas predolg. Kantorčico je imel zmirom na mislih in v očeh, če je imel zaprte ali odprte; neprenehoma jo je videl pred soboj, enkrat kako stopa iz hoste proti njemu, potem kako se kloni nad njega, zaklekava je mu uroke. Pogled njen je čutil na svojih licih plameneti, veselil se njenih posmehov, ponavljal si njene besede, preživel z njo stokrat do najdrobnejših malenkosti minoli dan. Nikoli ga še nij nihče na prvi pogled tako uhvatil in zavzel kakor ta deklica. Z njo mu nij šlo tako, kakor s tistimi praznimi gospodičinami, o katerih je pripovedaval materi pri zajuterku ter se bahal, da si jih lahko v glavo vtepe in zopet izpusti, kadar se mu godi. Vabljeni obraz kantorčičin se mu nij dal prepoditi; bil je kakor v njegovo dušo vtisnen, da, kakor bi bil z njo eden. To je bila pač prava čarobnica, kajti uže je pozabil na to, da šiva srajce za denarje in da mu njen brat črevlje snaji.

(Dalje prih.)

darjati ter spoznavati resnico in laž? Kakov dobiček bi pač imel dijak od tega, da bi uničeval od česar bi se imel živeti? — In vi gg. duhovniki! koji bi morali imeti izobraževanje ljudstva na srcu, kakšna vam nek ide zasluga če si prizadevate sicer zmorno, bistroumno ljudstvo ohraniti v stari bedariji, koja niti v srednjem veku nij bila primerna človeškemu rodu?

Iz Zagreba 31. avg. [Izv. dop.] Saborske sednice prišle so v redni tok. Prva zakonska osnova, katero je sabor v pretes vzela, je osnova o ljudskih šolah. Razprava o njej obeta prav zanimiva postati, kajti naše popovstvo je odločno proti njej, kakor je pač uže povsod proti vsakemu ljudskemu napredku. V sabornici prišlo bo tedaj do živega kresanja mej popovskimi in nepopovskimi zastopniki. Uže dolgo snuje se pri nas, kakor tudi na Ogerskem, vstvarjenje klerikalno-politične stranke. Do sedaj so pa bili še vsi zadevni poskusi brez vzpeha. Naše popovstvo namreč do sedaj nij imelo nobenega pravega povoda se kot posebna politična stranka organizovati. Zakonska osnova o ljudskih šolah je prišla kakor nalašč. Naše popovstvo obstreglo je kot željno pričakovani povod, ter takoj je proti njej „front“ naredilo. V prihodnje bo tedaj tudi pri nas borba mej konservativnim klerikalizmom in napredujočim liberalizmom. Ta nova konstelacija utegne zlasti našej vladi neprilichna postati, kajti ona je v popovstvu, ki se bo od seh mal se ve da kujalo, silno podporo imela. Sicer pa borba mej klerikalizmom in liberalizmom pri nas nikoli ne bo niti tako strastna niti tako pošastna kakor je n. pr. žali bog pri vas na Slovenskem. Pri vas bori se popovstvo za vodstvo naroda, katero je poprej celo v njegovih rokah bilo, in katero sedaj iz posvečenih rok v posvetne roke prehaja. Vodidelstvo hrvatskega naroda pa nij bilo nikoli izključljivo v rokah popovstva, in zato se naše popovstvo ne bo borilo za biti vodja ali za ne biti vodja, za kar se bori slovensko popovstvo. Sicer je pa v duhovskih in posvetnih nazorih velika razlika mej slovenskim in hrvatskim popovstvom. Hrvatsko popovstvo ne izolira se od drugega sveta, vrata naših župniških dvorov so zmerom na stežaj odprta beraču in gospodu, naše popovstvo ne hodi s pokunjeno glavo okolo, ne preobrače hlinavski oči, z eno besedo naše popovstvo nij jezuvitarsko, in vse to nam daje poročstvo, da pri nas vseobči dvoboj mej klerikalizmom in liberalizmom ne bo stalnih mej prekoračil. Naša zakonska osnova o ljudskih šolah nij tako liberalna, nego je cislajtanska, vendar je pa tudi v njej izraženo načelo osvobodjenja šole od cerkve in učitelja od župnika. Do sedaj je bil pri nas dehanť quo talis šolski okrajni nadzornik, v prihodnje sicer tudi more šolski nadzornik postati, pa samo onda, če bo kot takšen izbran, v krajnem šolskem odboru ima pa župnik poleg učitelja in župana virilen glas. Do sedaj je učitelje ljudskih šol konzistorij postavljaj, po zakonskej osnovi postavljala jih bo pa v prihodnje deželna vlada. Učiteljske plače povišuje zakonska osnova znatno. „Obzor“ je te dni rekel, da „cerkev imajoča vso vlast v šolskih zadevah v rokah, to vlast nij umela veljavno upotrebiti, ter da je za duhovenstvo postalo šolsko nadzorovanje breme.“ Sicer se pa naše popovstvo res nij dosta za

šole brigalo. Celo leto nij bilo nadzornika v šolo, prišel je samo k letnemu izpraševanju, pa zakaj? zato, ker je vedel, da se pri takih priložnostih zbere „čestito“ društvo, ter da se izbornu blaguje.

Domače stvari.

— (V kranjskem velikem posestvu) kandidira Moric vitez Vestenek starejši iz Mirne za deželni zbor namestu umrlega Aleksandra Auersperga; za državni zbor namestu Apfaltrerna pak bode baje voljen Langer pl. Podgoro.

— (Od Borovnice) se nam piše: 31. avgusta so bile občinske volitve, izvoljeno je 20 odbornikov in 11 namestnikov odbornikovih, volitev župana in svetovalcev bode menda 8. t. m. — Volitev je bila jako živahna. —

— (V Šmarji) pri Celji bode 12. t. m. šolska svečanost z gledališno igro, pri kateri bodo tudi odrasli sodelovali. Doneski se pridno nabirajo.

— (Šoštanjska posojilnica.) Iz Šoštanja se nam piše 31. avgusta: Naša posojilnica dobro napreduje. Ker je letos tukaj velika stiska za denar, je posojilnica zlasti našim kmetom prav koristna. Vsak ve, kako težko kmeti posestnik manjše zneske posojene dobi; koliko potov ima, ako je prisiljen dolg na grunt najeti. Pri naši posojilnici tega nij treba; kdor ima dobro poročstvo, dobi na prosto menjico ali dolžno pismo, kolikor baš potrebuje na tri mesece in potem še tudi na daljši čas. 29. avgusta je bila skupna seja ravnateljstva in nadzorništva, v kateri se je sklepalo o pridobitvi potrebnih denarnih sredstev, o dejanji kredita, o visokosti obrestij in drugih stvareh. Dozdaj se je vsako nedeljo 1000 do 1400 gld. izposodilo in sicer največ kmetским posestnikom. Zadržnih deležev po 50 gld. je 92 oddanih in vplačanih. Ker so zdaj prve ovire začetka srečno premagane, smemo upati, da se naša posojilnica tudi zanaprej krepko razvije ter pomaga pospeševati narodno blagost.

— (V Grabčji) pri Bledu je 31. avg. triletna deklica v vodo v Radoljno pala in utonila.

Narodno-gospodarske stvari.

Vinska letina.

Mesec avgust ima vino kuhati, september pa peči, pravi star pregovor; a letošnji avgust je bil tako hladan, kakor uže mnogo let nij bil. Grozdje se vsled mraza celi mesec skoraj nij premeknilo, jagode so večinom še trde, tedaj od dobre kvalitete ne more več govora biti. Ako bi bil september prav gorak, potem bi se dalo upati, da bode vsaj tako vino, kakor vlani. Znani časnik „Weinlaube“ piše iz Klosterneuburga: „Prvi teden izvemši imeli smo celi mesec avgust prave pasje dneve, pa v protivnem pomenu, kajti namesto navadne suhe toplote je v celi srednji Evropi skoraj neprenehoma deževalo in temperatura tako pala, da je nekatere dni občutljivo hladno bilo; sneg sega na gorah do 3500' doli in človek bi mislil, da smo uže v pozni jeseni, ker se solnce le redkokoli skozi oblake prikaže. Nasledki tega vremena za grozdje so hudi, kakor kaže preiskavanje grozdja na kislino in cukar. 24. avgusta se je grozdje preiskalo in kazalo 34 odtisoček kislina, pa samo 272 odstotinek cukra. Leta 1872 je 21. avgusta grozdni sok imel samo 20 odtisoček kislina in 838

odstotinek cukra." Poročila o letošnji vinski letini se jako različno glase. Na Nižjem Avstrijskem je po ravninah trsje polno, po goratih krajih pa je spomladni mraz škodoval. Ravno tako je na Ogerskem. Na Hrvatskem se hvalijo, da je polno v vinogradih. Na Štajerskem in Dolenjskem srednje kaže. Letos bi pač morali vinorejci povsod z trgatvo do sredi oktobra čakati, ne da že pred sv. Mihailom v gorice lete in potem pravo kislico naprešajo. Iz Krasa, Istre in Dalmacije se poroča, da je letos silno polno in da se trsna bolezen malo kje kaže. Na Nemškem v nekaterih krajih dobro kaže. V Krimu se je trsna bolezen začela širiti, a po žvepljenji zopet ponehala. Na Francoskem je precej polno, a trsna uš je zopet napredovala in se seli iz enega vinorodnega kraja v drugi.

Poslano.

Vsem bolnim moč in zdravje brez leka in brez stroškov po izvrstni

Revalescière du Barry

v Londonu.

Odstranjenje vseh bolezni brez leka in stroškov z izvrstno zdravilno hrano Revalescière du Barry iz Londona, katera pri odraslih in otrokih svoje stroške 50krat v drugih sredstvih prihrani.

Izpisek iz 75.000 ozdravljenj bolezni v želodci, v živcih, v drobu, v prsih, na pljučih, v grlu, v dušnjaku, na žlezah, na ledvicah in v mehurju — od kojih se na zahtevanje posnetki zastonj in franko dopošljejo:

Spričevalo št. 64.210.

V Napolji, 17. aprila 1862.

Moj gospod! Vsled bolezni na jetrah sem bival sedem let v strašnem stanu sušenja in vsakovrstnega trpljenja. Nijsem bil v stanu ne čitati niti pisati; moji živeci so se tresli po celem životu, slaba prebavljivost, vedna nespečnost in imel sem zmirom razburjene živce, da nijsem nikjer našel miru, pri tem sem bil tudi silno otožen. Mnogo zdravnikov je svojo umetnost poskušalo, a ne da bi moje trpljenje olajšali. V popolni obupnosti sem Vašo Revalescière poskusil in zdaj, odkar sem jo tri mesece užival, se zahvaljujem ljubemu Bogu. Revalescière zasluži največ hvalo, ona me je popolnem zopet ozdravila, tako, da morem svoje družbinsko stališče zopet zavzeti. Z iskreno hvaležnostjo in popolnim spoštovanjem

Marquise de Bréhan.

Spričevalo št. 65.810.

Neufchâteau (Vogesen),
23. dec. 1862.

Moja hči, 17 let stara, je trpela vsled pomanjkanja svojih pravil na strašni razburjenosti živcev, imenovani sv. Vidov ples, in vsi zdravniki so dvomili na mogočosti kakšne pomoči. Od tega časa sem ji po nasvetu prijatelja, Revalescière-dajal, in ta izvrstna hrana jo je na začudenje vseh, kateri trpečo poznajo, popolnem ozdravila. To ozdravljenje je tu veliko pozornost vzbudilo in mnogo zdravnikov, ki so to bolezen za neozdravljivo proglasili, se zdaj čudi, mojo hčer močno, čvrsto in popolnem zdravo videti.

Martin, Officiere
Comptable en retraite.

Tečnejši kot meso, prihrani Revalescière pri odraslih in pri otrocih 50krat svojo ceno za zdravlila. V plebatihi pušicah po pol funta 1 gold. 50 kr., 1 funt 2 gold. 50 kr., 2 funta 4 gold. 50 kr., 5 funtov 10 gold., 12 funtov 20 gold., 24 funtov 36 gold., — Revalescière-Biscuiten v pušicah 2 gold. 50 kr. in 4 gold. 50 kr. — Revalescière-Chocolatée v prahu in v ploščicah za 12 tas 1 gold. 50 kr., 24 tas 2 gold. 50 kr., 48 tas 4 gold. 50 kr., v prahu za 120 tas 10 gold., za 288 tas 20 gold., — za 576 tas 36 gold., — Prodaje: Barry du Barry & Comp. na Dunaji, Wallfischgasse št. 8, v Ljubljani Ed. Mahr, v Gradci bratje Oberanzmeyer, v Lubraku Diechtl & Frank, v Celovci P. Birnbacher, v Lonči Ludvig Müller, v Mariboru F. Koletnik & M. Morič, v Meranu J. B. Stockhausen, kakor v vseh mestih pri dobrih lekarnah in specerijskih trgovcih; tudi razpošilja dnajška hiša na vse kraje po poštinih nakaznicah ali povzetjih.

Tržne cene

v Ljubljani 2. septembra t. l.

Pšenica 5 gl. 30 kr.; — reš 3 gl. 70 kr.; — ječmen 3 gl. 10 kr.; — oves 2 gl. — kr.; — ajda 4 gl. 30 kr.; — pros 3 gl. 80 kr.; — kuzuza — gl. — kr.; — krompir 2 gl. 50 kr.; — fižol 6 gl. 60 kr. — masla funt — gl. 54 kr.; — mast — gl. 42 kr.; — špeh frišen — gl. 40 kr.; — špeh povojen — gl. 42 kr.; — jajce po 2¹/₂ kr.; — mleka bokal 10 kr.; govedine funt 30 kr.; — teletine funt 26 kr.; — svinjsko meso, funt 28 kr.; — sena cent 1 gld. 25 kr.; — slame cent — gl. 75 kr.; — drva trda 6 gld. 60 kr.; — mehka 4 gl. 70 kr.

Dunajska borza 2. septembra.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	71 gld.	75 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	74	80
1860 drž. posojilo	109	25
Akcije narodne banke	975	—
Kreditne akcije	239	50
London	109	70
Napol.	8	81
C. k. cekini	—	—
Srebro	103	70

Umrli v Ljubljani

od 27. do 31. avgusta:

Gospa Matilda baronica Schmidburg stara 53 l. za slabostjo. Anton Šantel, konduktor, 60 let star za možjanskim oslabiljenjem. Jov. Seco, stara 2 leti in 8 mesecev in Antonija Bokaj, st. 5 l. obe na vnetici grla. Gašper Šmon, delavec, 34 l., na jetiki. Tomaz Resar, st. 66 l. na vodenici. Anton Grom, delavec 26 l. v bolnici. Ivan Jelnikar, st. 74 l. na mrtudu. Apol. Lužar, 43 l. na vodenici. Marija Saje, 61 l. na jetiki. Marija Dragar, 45 l. stara, v bolnici na jetiki.

Fantje na košto

se vzemo pod prav ugodnimi pogoji in dobro izrejo pri podpisnem na Poljanah hišna št. 70.

(251—1)

Jožef Fatur.

Tujci.

1. septembra:

Evropa: Lužer iz Rudolfovega. — Haugi, Sturm iz Karlovca. — Kelner iz Zagreba. — Miller, Perina iz Trsta. — Renir iz Würtemberga. Pri Slonu: Lewald iz Bakra. — Grego iz Trsta. — Zwilling iz Dunaja. — Jahr iz Königsberga. — Keržičnik iz Radkerburga. — Mörtl iz Broda. — Dr. Razpet iz Postojne. — Kulnig iz iz Vipave. — Celer, Schipfl iz Brna. — grof Mazachel, Černe iz Brežic. — Klein iz Dunaja. Pri Maliči: Hanslein, Fehner iz Dunaja. — Kraft iz Krefelda. — Bugman Harkost iz Pruskega. — Krausenck iz Trsta. — Pfelel iz Golnika. — Obreza iz Vrhnike. — Isep iz Maribora. — Juh iz Litije. — Rot, Vranič, Skubic iz Gradača. — Globčnik iz Železnikov. — Gorjup, Bernard iz Trsta. — Černe, iz Brežic. Pri Zamorci: Polasnig iz Preval. — Linke, potnik iz Dunaja. — Kramar iz Zagreba.

J. NEUHÖFER,

c. kr. dvorni optikar in mehanikar.

Fabrična glavna zaloga na Kohlmarkt-u 7 na Dunaji,

si dovoljuje čestitemu p. t. občinstvu naznanjati, da je vsled mnogih pozivov od strani svojih čč. kupovalcev sklenil,

bogato asortirano zalogo optičnega blaga za nekaj dni tukaj odpreti.

Prodajalnica v hotelu pri Slonu (Elefant) v I. nadstropji.

Prodaja po fabrični ceni po cenilnem kurantu.

Razprodaje se od 9. do 12. in od 1. do 6.

(249—2)

Izdatelj in za uredništvo odgovoren: Ivan Semen.

Kegljanje na dobitke

bode v Škofiloki na Stemarjah

od 2. do 27. sept. od 9. ure zjutraj do 10. ure zvečer.

Dobitki bodo sledeči: 1. dob. 3 ces. cekini; 2. dob. 2 ces. cekina; 3. dob. 1 ces. cekin; 4. dob. 1/2 ces. cekina; 5. dob. 3 gld. v srebru; 6. dob. 2 gld. v srebru. Čisti dobiček je namenjen nesrečnim Dolenjcem v novomeški okolici. 27. sept. se bode kegljanje končalo in dobitki razdelili ob 6. uri zvečer. Vsi, kateri žele ubogim poskodovanim Dolenjcem pomagati, so uljudno prošeni se obilno kegljanja udeležiti.

(247—3)

Odbor.

Ces. kralj. dvorni

puškar v Mariboru

Ivan M. Erhart,

priporoča:

(102—3)

Puške dvocevke

od spredaj za nabijati iz železa od 12 gld. do najvišje cene.

puške dvocevke

od spredaj za nabijati iz svila (drot) 18 " " " "

Lefauchaux

(lefošé) iz svila od 30 " " " "

Lancaster (lénka-

ster) iz svila od . 44 " " " "

Revolverte . . . 8 " " " "

Pistole dvocevke . 2 gld. 50 kr.

" enocevne . 1 " 30 "

Že dolgo časa nijsem imel upanja, da bi svojo trgovino na bolje spravil, zato se mi zdaj kot neodvisnemu

velikemu posestniku

gotovo bolje godi. Dosegel pa sem to prijetno socijalno stanje po instrukciji gosp. profesorja R. v. Orlicé v Berlinu, Wilhelmstrasse 125, kateremu se zahvaljujem za terno dobiček 48.000 gld. Vsakemu priporočam to adresu. (239)

E . . . pri Gradci, 7. jun. 1874.

J. Kraupner.

Patentirana

ročna mašina za mlatiti ležeče in vozne vlečke.

Vlačilna mlatilna mašina s snajenjem in brez

za 1, 2, 3, 4 konje

ponuja z garancijo

fabrika za mlatilne mašine

Umrath & Comp.

v Pragi.

Katalogi s podobami, cenami itd. se pošljejo, ako kdo želi. (167—10)

Glavno zastopstvo za Kranjsko pri gosp.

Jos. Debevec v Ljubljani.

Natečaj.

V šolskem okraji Koparske okolice so razpisane sledeče službe:

Učiteljske službe v šolski občini III. vrste v Ospi, Borstu, Boljuncu, Rizmanji in Lonki.

Dohodke teh služeb naznanja deželna šolska postava od 30. marca 1870.

Prosilci naj svoje prošnje vložijo previdene z dokazom učiteljske sposobnosti in dosedanjega službovanja najdalje do 30. septembra t. l. pri dotičnih krajnih šolskih svetih. (235—3)

C. k. okrajni šolski svet v Kopru 20. avgusta 1874.

V c. kr. avstrijskih državah od visocega ministerstva notranjega koncesijonirana

orlova linija.

Nemško transatlantično parobrodno društvo v Hamburgu.

Direktno pošno parobrodstvo

od Hamburga do Newjorka

brez da bi se mej potom v lukah mudili,

z nemškimi poštami parobrodi I. razreda, vsak po 3600 ton in 3000

efektivne konjske močij.

Goethe 3. septembra.

Lessing 17. septembra.

Wieland 1. oktobra.

Herder 15. oktobra.

Schiller 29. oktobra.

Goethe 12. novbr.

Pasažne cene: I. kajita pr. r. t. 165, II. kajita pr. r. t. 100,

zwischendeck pr. r. t. 30.

Natančneje povedo agenti društva kakor tudi

Direkcija v Hamburgu, St. Annen 4,

v Ljubljani: Karel Achtschin.

(172—5)

Pisma in telegrami naj se adresirajo: „Adler-Linie — Hamburg.“

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.